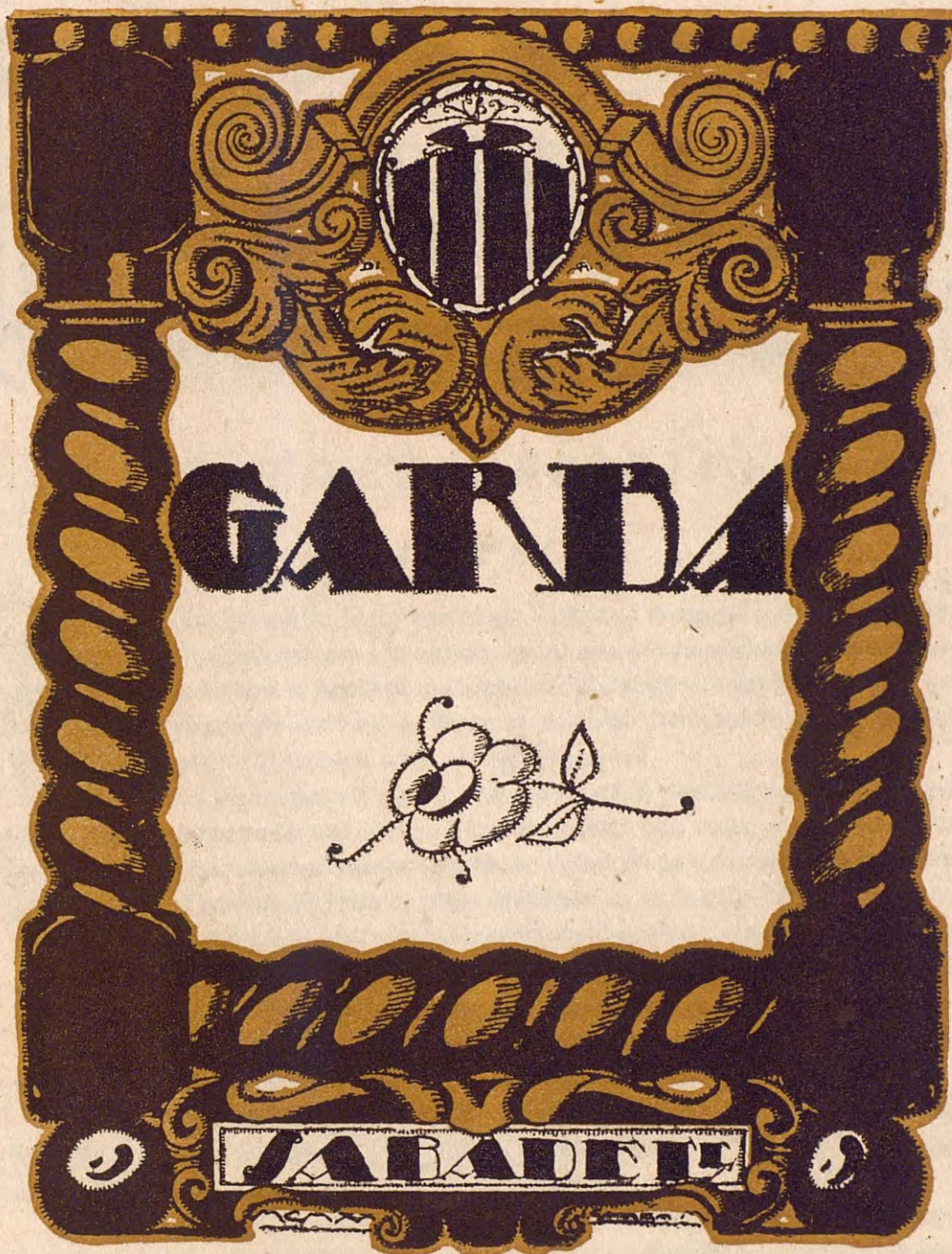

SUMARI : Paisatges espirituals. Aspiració, per Oriflama. — Els tudens, per Prudenci Bertrana. — El comerciant, per Roc de Montserrat. — Poesia Catalana : Elogi de la bellesa, per Ramon Ribera. La nit i el vent, per Joan Arús. — La filla del cel, per Josep Cardona, pure. — La caricatura i el caricaturista J. Sanllehi (San), per Joan Matas. — Bibliografia, per Esteve Serra Trias. — Musicals. — Noticiari.

PAISATGES ESPIRITUALS

ASPIRACIÓ

Aixícom el bloc de pedra tanca l'estàtua i l'extensió enclou el paisatge, aixímateix dins la nostra còrpora hi viu un esperit que ens fa sensibles i una intel·ligència que ens mostra el privilegi del raonament. Cal, però, amb fretura modelar la nostra imatge petrificada i cal explorar el paisatge dels nostres sentits per tal de fer-nos lliberts de la feixuga nosa que ens obscureix.

L'àuria florida d'un arbricell ens donarà el goig de la renovellança; el fontinyol sonor el ritme intruncable del nostre desig perdurant; una volior d'ocells el raude feliç instant dels nostres pensaments escàpols; l'udol del vent l'entenebrida quimera que ens abat; el panteig de l'ona la força prepotent de la nostra volença; la corba de les muntanyes la beatitud; l'estança tranquil·la el descans, el suau abandó i una germinadora creixença d'insospitades amors; el corrent del riu l'obstinat impuls de les nostres idees; l'immensitat del blau un insadollable desig d'eternitat...

Llavors la nostra vida haurà el ritme mateix de la Natura i podrem folgar joiosament pels camps humits de rou amb el cor a la mà i l'ànima voladora.

La corcada gent de ciutat ens miraran estranyament—sens avenir-se de la cursa triomfal que farem a voladüries —, junyits traidorament pel seu esperit mesquí tancat dintre el matosser bloc de pedra del seu cos.

Nosaltres, deslliurats, passarem i desapareixerem. Darrera nostre es percebrà l'harmonia plena d'humanitat d'un imprecís chor de violoncels i en l'aire hi restarà una estela lluminosa que es farà seduïdora d'empendre-la en ruta.

ORIFLAMA.

ELS TUDONS*

Quan jo era un jove gosat i fantasiós, la vida dels tudons m'obsessionava com un ideal de solitud i esquerperia.

Els tudons!, la sonoritat adusta d'aquest mot encara em desvetlla imatgeries i records plaents. Cap ocell de la muntanya havia defraudat en tanta manera les meves il·lusions destructores, però cap com el tudó, reblí el meu esperit d'engrescaments imponderables. En les coloracions de son plomatge jo hi veia el reflexe musc del torb estival i l'atzurada transparència de les boires esmotxant espadals i boscuries. Eren aquells colors colors d'abisme, d'infinit, de celistia i vèrtic.

Admirava demés el poder astorador de son esguard infal·lible, la fermesa de son cos harmònic, de son pit herculi, de les seves ales incansables!, més que res, l'amplària i magnificència dels seus dominis.

Des dels feréstecs i abscondits ajocs de la muntanya el veuríeu llençar-se a les frondes atapeïdes dels baixos, d'una sola embranzida, dreturer com un projectil. Ningú matineja com ell. És fosc encara quan el seu aletejar percudeix el fullam de les rouredes sòpites, on l'auga empeny la nit branca per branca, soca per soca, i on resta per tot el dia un vagorós alenar de frescor i de tenebres. El tudó situat en els cimals atalaia les rostellades de la plana. En daurar-les el sol s'hi deixa caure senzillament amb un esvolategar apenes sorollós. Va espigolant el blat. Camina, s'atura, becarreja entre el gram i les calcides. Sos moviments tenen una impen-sada elegància i una certa blanura gronxadissa. Fa les passes curtes acompas-

sant-les amb un vaivé de gorja i una subtil inclinació de cap ple d'encís reial. Talment diríeu que es lliura a repetides afirmacions d'optimisme bo i saludant gràcilment a la minúscula població del rostoll, donant-li assegurances de no agredir-la ni inquietar-la.

De tant en tant devé immòbil, allargassa el coll i fita son esguard en les llunyanies; en les clarianes dels boscos, en les ombres dels marges, en les atapeïdes vorades del moresc... Va destriant amb la poderosa energia dels seus ulls tots els interiors que el rodegen. Un moviment, un brill, un esclat de color, un imperceptible bellugueig, qualsevol traspuar de cosa perillosa, el més insignificant indici de sorpresa el determina a enlairar-se de una sola pitrada ferma i resolta. I és llavors quan les ales esbateguen de faisó característica, com un repicar breu, sense sonoritat, de fusta seca.

És, però, el toc de sometent de totes les aus que pasturen. El tudó vigil·la per tothom i fuig primer que tothom, i ben aviat la seva prodigiosa trajectòria el situa en l'atzur hospitalari.

En quant les rostollades de la plana, amarades de sol, exhalen flaires xardoroses, el tudó les deixa de bon grat.

Remunta per les valls; boga i giragonsa en la roentor de l'aire fins assolir una ribera. S'abeura en un bassiol del sorral i torna a la muntanya. Ha fet tan de camí com un home pot fer en una jornada; ha gaudit de l'espai, de les intimitats voluptuoses de les frondes, del mannà del bon Déu, de l'aigua transparent filtrada per les arenes entre policromada i lluenta pedruscalla; ha vist el pagès llaurant, el ser-

* Premi en el Certamen Literari d'enguany a Sabadell.

rador atuïnt pollancres, el carboner assegut a l'ombra, la pastora enclenxinant-se sota el cirerer; ha creuat per damunt de les masies i poblets, arran de l'ermita solitària, dels quintanars i dels artigots...

Tots els panorames d'un bon matí d'estiu li han sigut familiars i ha endevinat la mort en l'espessor d'unes branques mustinades on s'amagava la negra espin-garda d'un caçador d'aguait.

Més, molt més, ha viscut el tudó en poques hores, i ara parrupeja sos amors entafurat en la sureda espaventable.

Cal oir aquest cant en l'atuïdora calda del migdia, mentre la fullaraca es retorç a punt d'inflamar-se, mentres les serps troben virior per a caminar redreçades pels esqueis i bardisses, i suen reïna els pinatells, i les perdius, amb el bec esbadellat, romanen ajocades en les ubagors dels castanyers i rasquen llur plectre, furiosament, les cigales. Llavors experimentarieu un enyor pregon de tots els erotismes remots. Us sembla que els heu fruit massa depressa, que sols en aquell lloc i gronxats per aquella melodia greu, rudament apassionada, l'estimar, les carícies i el morir haurien sigut complerts, interminables i exhauridors.

El tudó construeix el niu barroerament. Uns quants brocs que recull de terra, encreuats sense art ni traça en el forcat de dues branques sostenen els ous, i, més tard, la bessonada.

Aquests fills són deformes, pesats i estúpids. Mostren impudorosament la carn llur fins a devenir grandassots; una carn tova, moradenca, mal coberta de borrhissol i de canonets gelatinosos. Solament en les ales i la cua les plomes hi grillen espaiades i simètriques, com rengles de pinzellets d'aquarel·la clavats en l'epidermis.

Semblen en conjunt ocells escaldufats, i en tocar-los es troben llefiscosos i cremants, i llur contacte us esgarrafa.

El tudó peixa la nissaga d'una faisó entendridora. Arriba al niu amb el guier ple, i, encaixant el bec en el bec del fill, regurbita l'aliment.

És més que treure's el mos de la boca; és pairar-se'n a mitja digestió.

Mentres dura la cria, el tudó limita un poc les seves excursions. És en un temps que les garberes són als camps i s'aprofita de les que té més a la vora, rossejant en el pendís d'una artiga o en la feixa escaducera d'un masic abandonat.

Teniu un pressentiment de la felicitat del tudó amant i procreant en la muntanya?

Sols de tard en tard el colpeix la desgràcia. Això esdevé quan un fill li passa per ull en l'enteixinat del niu o quan un pastor o un llenyataire el descobreix, segrestant-li la cria.

Els cerca nius es consideren sortosos en atalaiar-ne un de tudons.

Àdhuc al bosquerol no li reca enfilarse a un pi o al cim d'un suro enorme, per heure aquells novells que omplen la caçola. Embasarda presenciar les tals ascensions. Sovint l'arbre es troba situat al caire d'un abisme o assoleix altures vertiginoses i la soca és d'aquelles que no es poden abraçar. Llavors el caçador es lleva els espartenyots de betes o se'ls entregira a fi d'alliberar-se el peu. Aqueixos peus de bosquerol tenen aptituds premils extraordinàries. El dit gros tanteja l'es-corça, es clava en les rugositats i clivelles garfint i test, mentres les mans s'afermen com ventoses i cames i braços executen formidables contraccions per a assolir els brancatges.

Fins que els novells no són assaonats el segrestador repeteix aqueixos escalaments temeraris. El tudó se n'adona, vigila, pena silenciós, inerm, ocult en els ramatges veïns, i segueix peixant als predestinats, possiblement ferit d'un averany martiritzador com la mare que alleta son fillet sota les negres ales de la *Intrusa*.

A l'hivernada els tudons s'acoblen formant exèrcits. De dia s'abaten allí on les glans són assolades. Els oirfeu fressejar en la fullaraca, el mateix que una ramada de moltons. Pelluquen i es passegen assoleiant-se, confiant en els gaigs, l'escridasament dels quals els avisa la proximitat de l'home, del ca i de la guineu.

També cerquen les terrassades. El tudó menja greda talment com una damisel·la histèrica. Però ell pla sap el què li convé. Les glans i la greda l'enforteixen i el fan apte per a resistir totes les inclemències. Vola a través de l'huracà, perfora la neu, viatja a incalculables distàncies i porta una vida trashumant.

Un dels espectacles més grandiosos que es poden fruir a muntanya és el contemplar una volada de tudons com cerca l'ajoc en caure la tarda. En l'indecisa celistia dels dies brúfols comenceu per obirar-los com un pampellugeig importú. Creuen l'infinit i avancen en corrúa com una tenue fumera. Després, en regolfar, l'estol devé compacte; un glop de brunesa ben perceptible que s'esfilagassa altra volta; més tard ja es destrien amb llur caràcter de voladors terribles. Descendeixen en espiral; s'ajunten i separen el mateix que si els de la rerassaga no logressin aturar a temps llur embranzida, per a coordinar l'evolució.

A sota negreja el pinar fantàstic. La boira s'arrossega pel fons; un vent gelu

traspua per l'immensa xarxa del brancatge i munta per la serra un murmurí bruelant, pregon, somort, que oneja a les oïdes el mateix que la ressaga d'un mar llunyà tempestejat.

Entre el verdejar dels cimals dels pins superposant-se, s'obiren ensulciades d'ombra carminosa, cabarques tenebroses, vastíssims interiors inquietants i enigmàtics.

La voladúria de tudons sembla capbuscar-hi. L'eixam que obscuria el cel es destaca per clar sobre la muntanya. L'encercla de dalt a baix, vaga pel llarg i torna a remuntar-se en una interminable exploració.

La llum minva, el vent referma, el fred és viu... Els tudons ajusten la trajectòria llur; ceneixen un grup de pins alterosos; s'hi arranquen... ja hi són. Mes de sobte, altra volta, guanyen el cel; aixamplen la corba de llur vol i es disgreguen per ajuntar-se desseguida. La maniobra es repeteix tres o quatre vegades. Per fi, un escamot davalla audaciosament i es posa. No tarda molt en llençar-s'hi tota la facció. Les capsades dels pins s'abranden d'un flamejar lletós d'ales vibràtils.

S'inicia en cel i terra la quietud de la nit. Diríeu que el pinar no esperava més que l'ajocada dels tudons per adormir-se.

És en aquest temps i en aquestes hores quan esdevenen les grans matances dels braus i indomables prínceps de les selves. La desvaga i gasiveria dels pagesos inicien, llavors, una persecució traidora i continua: l'aguait dintre barracons en l'espessa trama dels quals el tapaboques de l'assassí es fa invisible. « D'una perdigonada se'n poden matar un futral »; i els tudons ho saben.

PRUDENCI BERTRANA.

EL COMERCIANT

Fos el que fos, o per sort o intel·ligència, el nostre home havia establert un negoci poc abans d'esclatar la formidable guerra. En acabar la tragèdia universal, el tractant en desperdiciis varis, havia reunit uns quants milers de durus que representava una suma considerable.

Amb l'afany de guanyar diners feu en aquest temps—malgrat les insistències de la seva esposa que veia que pujaven l'escala social que era un enamorament—una vida metòdica i de continu treball, cuidant-se només del negoci. Però acabada aquesta febre de treball, veient el què feien els demés burgesos de nou, a prec de sa muller que li predicava una octava més alta que ço de regular, decidí doncs instal·lar-se convenientment amb tot el confort modern propi d'un burgès de la seva talla.

A dit efecte es construí de bell i de nou una casa en un punt cèntric, naturalment sota les ordres d'un arquitecte de nomenada; no faltava més, complint tot ço que li deia aquest, quedant meravellat dels aparells que aquest li posava de la magnificència de la seva pròxima estança. No em cal pas ressenyar totes les escenes i vulgaritats que fou protagonista nostre comerciant i llur família, perquè tots les hem viscudes en aquest temps, ho havia hagut esment més o menys. Com tots passaren els seus mals de cap en allò de com farien els oferiments de la casa, si en català o castellà, a quina hora dinarien i quin dia o dies fixarien per a rebre en sa casa, o si el saló de la senyora o del senyor quin tenia de ser a la dreta o a l'esquerra, etc., etc. Preguntat indiscretament a un antic aristòcrata parent seu, els hi aconsellà que l'ofertament de la casa el

tenien de fer segons la llengua que es parlava en la terra que era sentada i la que es parlava en ella, i del demés els digué que fessin lo que els hi semblés, i així ho resolgueren.

Però sí que em plauria consignar una anècdota del bon comerciant.

En els aparadors vistosos de les botigues vegeren els ulls intel·ligents del comerciant l'anunci d'una exposició de pintures que se celebraria rescentment, d'un artista qualsevol per ell desconegut i enterant-se de la importància i que els seus nous amics li havien recomanat, pensà que un dia hi hauria d'anar a veure-la. Tal dit tal fet, s'enterà de l'hora que es tancava, i cap als últims dies, poca estona ans d'aquesta entrà solemnement, baixant de l'auto a l'exposició.

La seva presència fou rebuda com és de suposar.

Contemplà les teles i vegé en algunes d'elles que eren adquirides per persones que se'n feia cas en la ciutat i cregué que era una obligació que ell també n'adquirís una. A dit efecte, se li presentà el pintor, es plantà davant d'un quadre de deu mil colors i digué :

—Aquest.

—Mercès, feu l'artista. Aquest és de mil cinc-cents pessetes.

—Ja... — feu aquest, i a l'entrar en pessetes fugí l'home enamorat del quadre i tornà a ser el comerciant; i tot serio, de cara a l'artista, li digué : —Ja és l'últim ?

—...

—Miri que aquest del costat és el doble gros, i només en val vuit centes.

—...!

ROC DE MONTSERRAT.

P O E S I A C A T A L A N A

ELOGI DE LA BELLESA

A MESTRE JOAN VILATOBA

*Per una llei humana ens sia dada
la justa comprensió de tota cosa,
no solament per fer-la als ulls venusta
si que també per la emoció interna.*

*Segons l'estat de l'hom, segons la vida
que el condueix, esguarda a la Bellesa
i no l'abasta aquell qui contemplant-la
és tot indiferent i esquerp es mostra.*

*Artistes som de la Naturalesa
i com a tals devem seguir la ruta,
empesos per la força idealista
que vencedora és per l'entusiasme.*

*Que no existeixi el terme de les coses
i que la perfecció mai es limiti,
ja que segons la llei de la Bellesa
aquesta no serà solament una.*

*Bellesa en tot, Bellesa gran i humana,
—que sia en els sentits ben generosa—
i així en la concepció del jove artista
s'abrandarà la flama que l'exulta.*

*Cal prescindir de normes i rutines
que emmenen l'art als horitzons poc amples;
cal destruir els motllos acadèmics
que són per la Bellesa un cercle impropí.*

*Que voli l'esperit i es purifiqui
en les regions de la Bellesa augusta.
Que cerqui l'esperit l'idea nova
per a deixar les coses més perfectes.*

*Els forts devenen forts si en l'art hi plasmen
la joventut, la força innovadora,
tota l'ardència de les sangs inquietes
per la virtut de la Bellesa activa.*

*Que lluiti cada hu segons les gràcies
rebudes de les fonts meravelloses,
i en cada nou esforç, la recompensa
serà un major impuls per als artistes.*

*Oh, la Bellesa que viu dins de l'home
com un desig de llum! Ditxós qui en serva
un rajoli només i sap guardar-lo
com un tresor per l'ànima fecunda!*

RAMON RIBERA.

LA NIT I EL VENT

*Passa la nit amb un gran pom florit
d'estrelles. I de por que les esfalli el vent
aixeca el pom enlaire, que es bada a l'infinit,
i el vent, de gelosia devé més furient.*

JOAN ARÚS.

LA FILLA DEL CEL

En mig del tràngol de la ciutat jo coneguí una matrona que per a no ésser alabada en son obrar es tapava amb un vel la seva faç i recorria tots els carrers com una inspectora de misèries.

Un vespre d'hivern quan les altres senyores abrigades amb riques pells, repapades en l'envellutat seient de sos cotxes tirats per troncs flamants, es dirigien al teatre sense recordar-se dels deheredats que a la nit dormien al ras, sofrint la cremor del gel i les inclemències de la Natura, ella, la compassiva matrona es parava sota d'un dels fanals del primer passeig de la gran urbs, veient com sobre la dura pedra, com si fos un flonjós llit de molsa, tremolava de fred una família d'aquelles tan desheredades que no tenen llit, ni casa, ni poble, i que tot lo que posseeixen ho porten al damunt. Eren un noi, un vellet i una pobre cegueta.

La matrona, la noble dama, es llença sobre ells com sobre un tresor. Prengué en sos braços al noiet de cabells rossos i molls del rellent de la nit, allargà una mà al pobre jaio que tantost si es sostenia, i amb l'altra feia de guia a la desventurada cegueta que no sabia on posava els peus. Els tranzeunts s'hi encantaven encuriotsits... i s'allunyaven; mentre ella sentia la veu d'aquells desheredats que a chor li deien: Són nada a la terra o heu davallat del cel?

Era ja al cor de la nit i la matrona es tornava a veure pels carrers com una inspectora de misèries. No portava ja aquella dolça càrrega. La família errant plegada per ella del carrer, dormia a cobert i en bon son, mercès a son cor compassiu; quan a un extrem de la ciutat, una mare

sense entranyes, llençava, la mala pècora, a un fill seu tantost nat. La matrona sentí els primers gemecs, aquell huec de plor de criatura mancada de confort maternal i s'abaixava fins a terra per a plegar-la i se la posava a ran del cor i l'escalfava i retornava tot cercant per ella bon acolliment i bon pit per a alletar-la i nodrir-la, mentre... tot dormia en la ciutat.

En mig del silenci, semblava dir el respirar de l'orfe de naixença que havia trobat una segona mare: Són nada a la terra o bé heu davallat del cel?

El jorn començava a clarejar. Els qui havien de guanyar el pa amb el suor de son front, es creuaven pels carrers, que poc abans havien deixat deserts els qui venien de tertúlies i comèdies, quan de sobte es desmaiava un esllanguit obrer caient sense forces al peu d'una acera. Al tornar en si, es trobava amb la mà fina de la mateixa matrona que li aixugava el front, que l'enflairava amb èter, que li servia amorosa un glop de vi confortador i que posant-lo en cadira emmatllevada al primer veí, el feia dur a sa llar, proporcionant-li tot lo necessari per a refer-se. L'obrer agraïnt tanta generositat es deia, no treient-se de la pensa a la matrona: Serà nada a la terra o haurà davallat del cel?

Era ja dia fet. El sol petava per tot. Una finestra aquell jorn no s'obria, perquè una mare malalta no tenia pa pels fillets. La matrona se n'ha adonat, truca a la porta; quasi arrossegant-se, la mare va obrir i al veure que la falda de la matrona ve plena per ella de tan bé de Déu, com sentint-se curats tots els seus mals, sospira: Són nada a la terra o heu davallat del cel?

Passa el jorn; la matrona, com una ins-

pectora de misèries, darrera els desheredats i desvalguts. Veu el contrast que fa la ciutat que es diverteix, enfront de la misèria que plora i ella també arrenca a plorar. Veu desheredats de riquesa i també, i encara més, desheredats de seny, de cor i de fe. I queixant-se dels egòlatres que no pensen més que amb ells, entra a la sala dels hospitals, dels llitzarets, de

les cases de maternitat, com a la cambra esquifida i plorosa del pobre vergonyant; i al posar sa mà fina i blana sobre el front dels desgraciats, s'ou entre les veus dels qui beneeixen la Caritat el sospir d'un nou creient que se la mira i diu: Pla bé conec que no ets nada en la terra. Tu ets filla del cel.

MOSSÈN CARDONA.

La caricatura i el caricaturista J. Sanllehi (San)

La caricatura no és, com molts suposen, un epigrama càustic, car la veritable naturalesa del càustic epigrama, que és la sàtira, fustiga i fereix; i l'element principal de la caricatura, que és el bon humor, riu i fa riure.

Caricatura i sàtira s'exclouïxen. És per això que marcant la distinció deguda, anomenem sempre periòdics satírics i periòdics humorístics. Els primers marxen vers una finalitat política i combatent. Els segons no es mouen d'un terreny exclusivament festiu i rialler.

La caricatura se serveix de les faccions de l'individu per a donar-les-hi una si es vol estrafalària ponderació. La sàtira, agafa per element ponderatiu el càstic moral, basant-se en misèries i rencúnies i fins i tot en les baixes passions del ser humà.

La sàtira pot esdevenir una espècie de corrossiva anatema. La caricatura, no. La caricatura no és més que una modalitat artística, i la més simpàtica.

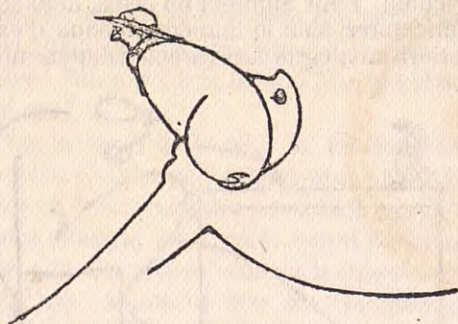
El difícil cultiu d'aquest art especialíssim, ve d'algun temps en aquesta banda donant justificat prestigi al jove dibuixant sabadellenc En Josep Sanllehi Alsina, *San*, el sistema personalíssim del qual, revestit de certa intenció incisiva, però mai tacat de mortificadora ni taladrant malavolença, respon d'una manera exacta a l'essència veritat de la caricatura, que en el fons no és més que un instrument de sana i divertida comicitat. Existeixen víctimes de la sàtira, però no de la caricatura. Una víctima que fa riure, no és tal víctima. I En Sanllehi no cerca, amb ses caricatures, sinó la manera ingènua d'exterioritzar alegria. Les característiques més

rellevants del físic, visiblement exagerades pel delicat enginy i la fina ironia de nostre jove artista, aconsegueixen perfectament la sorpresa de contrast i de semblança en forma que en ésser les predites exageracions del festiu dibuixant, comparades amb el físic natural de les persones de les quals han sigut admirablement inspirades, susciten idees d'enlairat bon humor, sovint promotores d'una expansiva i a voltes esclatant rialla.

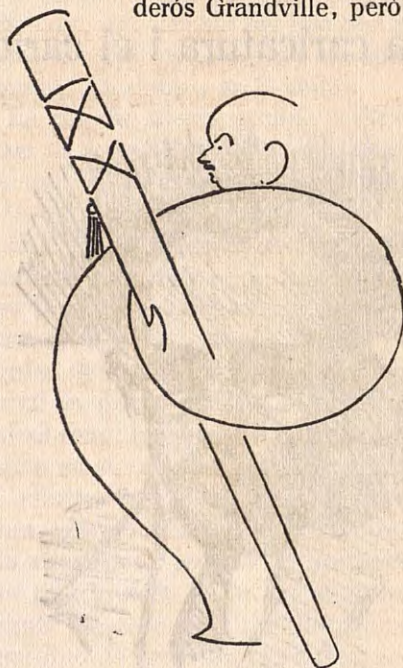
Altrament cal assenyalar en aquests dibuixos d'En Sanllehi, un altre mèrit, i potser el mèrit més capdal i definitiu. Ens referim a la tendència que la seva inimitable sobrietat d'estil, mostra a simplificar les figures fins a reduir en una sola ratlla

l'estructura total de les mateixes, sense que per això en valgui de menys la llur expressió de vida ni que tampoc apareixi desmerescuda la predominant idiosincràcia de *pose* de les persones per ell tan destrament caricaturitzades.

L'art d'En Sanllehi, per tant, ofereix la vitalitat i el caràcter d'una obra conscientment cultivada.

No pot dir-se que aquest artista sabadellenc hagi arribat encara, amb ses caricatures a l'altura del poderós Grandville, però el seu

art, ben espedit i notable, acusa major distinció i més alt refinament, que no els puerils i amanerats dibuixos de certs ninotaires en boga i revestits de pomposa excel·lència.

Aquesta exposició de *San*, podem anotar que ha constituït un veritable triomf en el doble sentit artístic i de venda, car, de quasi la totalitat de les obres en penjava el lletreret meravellós de *adquirit*.

D'aquesta manera s'ha palesat com el bon gust va entrant poc a poc en el públic i com aquest ha apreciat l'obra de l'artista.

JOAN MATAS.

BIBLIOGRAFIA

ELS HEROIS, de Prudenci Bertrana.

No fa molt que ha sortit un llibre de proses, continuació de les *Proses Bàrbares*, podríem dir-ne, d'aquest formidable prosista que ocupa un dels primers llocs entre els escriptors catalans.

Com ell diu, austerament ha cercat en la Naturalesa, les vibracions d'ella, per ço ens descriu tan bellament tots sos encisos que atreuen tant a l'autor. Les hores passades dessota els pins, ens ho diu d'una faísó tan extraordinària, que la més viva realitat s'ensenyoreix de la pensa.

Les bones vulgaritats recollides de la gent senzilla, posades a temps, en l'oració magnífica de la prosa d'En Bertrana, és d'una valor artística insuperable. A l'aparèixer aquest llibre, un seu admirador em deia que no creia que superés a les celebrades *Proses Bàrbares*, i si jo ara li contestés li diria que el fons sí que potser no l'ultrapassarà mai, però que la prosa és molt més refinada i elegant i ho asseguro sense cap temença.

En *Els Herois*, En Bertrana ens explica coses més de la seva vida d'aventures hu-

mils, amb una gràcia que enamora; els personatges, els herois, que ell els qualifica amb tota justícia — encara que llur heroicitat sigui moral — ens els presenta senzillament com ells i com l'autor, que ho és per excel·lència, aquí està son mèrit, entre la gent humil s'hi troba a pler i amb ella ha compartit el jaç i la minestra, i més tan elegantment com ell sap explicar-ho a la gent allunyada del seu camp d'acció, aquests habitants de les urbs grandioses on les heroicitats són més refinadament cruels.

Tota la beutat de la Naturalesa, i tota la senzillesa dels seus devots, enclou l'ànima d'En Bertrana, per això sa cara resplendeix beutat i sa persona una senzilla que enamora.

Aquest és, vist ràpidament, nostre amic estimat, En Prudenci Bertrana, qui des de ara comptem amb la seva esplèndida col·laboració i ell amb l'amistat sincera de tots els que componem GARBA.

La nostra humil felicitació per l'èxit de *Els Herois* potser serà irònica, però no pot pas faltar, així és que li endrecem ben afectuosament.

ESTEVE SERRA TRIAS.

MUSICALS

La simpàtica Associació de Música ens ha obsequiat amb un esplèndit concert.

Fou el cèlebre violinista Francesc Costa, que debutà en el concert inaugural de curs.

Aquest nom i dient que estigué molt bé, ens estalvia de tota crítica.

—La pròxima temporada del Liceu de Barcelona ha despertat molt interès entre els filharmònics. El tema del dia en els centres artístics és la discussió del repertori que ha de cantar-se, i són, per ara, assabentats que hom donarà « Quo Vadis? », l'òpera de Jean Nougues, la qual serà presentada amb la fastuositat que tant cridà l'atenció del públic parisenc. « Fidelio », la més gran de les produccions de Beethoven. « L'Étranger », de l'il·lustre mestre Vincent D'Indy, i « Febo », dels nostres compatriotes Salvador Vilaregut i Eusebi Bosch Humet, ultra el repertori ja clàssic en el Liceu.

La temporada s'inaugurarà amb l'estrena de « Quo Vadis? »

— Pròximament es posarà a la venda en l'establiment de música de Ferran Gausente, el vals boston per a cant i piano « Assumpció », lletra de nostre apreciat company, En Salvador Sabater, i música de la gentil senyoreta Assumpció Rectoret.

— El mestre Jaume Pahissa ha acabat la seva òpera « Marianela », sobre l'escenificació del drama d'En Pérez Galdós, feta pels germans Quintero.

NOTICIARI

Continúen amb èxit extraordinari els treballs per a la formació d'una biblioteca catalana que serà oferta a la ciutat de Perpinyà. El nombre de llibres rebuts a tal objecte, puja ja a una xifra crescutíssima, figurant-hi les obres dels nostres millors escriptors.

— Està a punt de sortir un llibre de poesies de N'Angel Guimerà.

— En els Jocs Florals Infantils de Girona, ha obtingut un premi nostre amic En Miquel Carreras.

— Nostre estimat company En Ramon Ribera, té un llibre de poesies en premsa.

— Ha sigut expedit el següent telegrama:

« Ajuntament de Cork, Irlanda. — « Garba », revista catalana de Sabadell (Barcelona), se associa al dolor immens per la mort dels fermes defensors de la llibertat d'Irlanda. — Josep Cardona, pvre. »

— Ha quedat constituït el Consistori dels Jocs Florals de Barcelona.

— El poeta En Joan Arús prepara per a publicar en breu la traducció dels « Idil·lis i Elegies » de André Chénier.

— « La Revista » ha fet menció de la nostra. Ho agraïm moltíssim.

— A Barcelona s'inaugurarà, el dia 20, una exposició de pintures de nostre compatriota Vila Puig.

— Ha sortit « El Retorn », de J.-M. López Picó. En el número vinent en parlarem.